

fulque quo tempore pactum inierit, ut Paulus inter gentes, ipse vero Judæis prædicaret, illud ipsum posterius integro septennio invenietur. Aliud enim undecimo, duodevigesimo aliud anno contigit a Christi morte. Nec si secus esset, statim mihi videretur pactum illud ita intelligi oportere, ut utriusque non licuerit ubicumque commodum accidisset, annunciare, sed ut præcipua cura esset Pauli in gentibus, Petri autem inter Judæos. Alioquin circumscriptis sibi quibusdam veluti cancellis, Petrus ipse cæteris longe inferior inveniretur, quibus aliquo pacto interdictum non erat ubi licuisset prædicare. Nonne ipsa Babilon & Arabia, ubi annunciasse Petrum dixit se credere Persuasor, gentium erat non Judæorum? Quin & Paulus deinde in Sinagogis & Judæa publice annunciavit. Notum est præterea quod Petrus dixit in Actis (*cap. xv. v. 7.*) *Viri fratres vos scitis, quod ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum, audire GENTES verbum Evangelii, & credere.* Num pactum Apostoli inirent, quod divinis decretis esset contrarium, ut Petrus Judæis solum, non etiam alienigenis Christum annunciaret (36)?

PER-

(36) Ex his igitur facillime intelligitur, haud certo nobis innotescere, quid nam potissimum in munere suo exercendo sanctissimi illi duo Apostolorum Principes, in eo quod invicem percusserunt fœdere servarint; quum Apostolicos labores ita inter se distribuerint, ut uterque Judæos & Ethnicos promiscue edocerent, eorum-

que plurimos ad fidem genitos baptismate initiarent. Petrus enim Cornelium ejusque familiam sacro abluit lavacro, teste D. Luca in *Act. Apost. cap. x. vers. 47. &c.* & in Concilio Hierosolymis coacto, ut Gentibus Evangelium prædicaret, easque ad fidem perduceret, se a Deo jamdiu ante selectum fuisse testatus est verbis

PERSUASIO VIII.

„ **J** Am ad ea usque pervenimus tempora, quibus Judæorum coactus insolentia Paulus ad Casarem appellavit, ac Romam deductus, cætenis horrendis in carcerem conjectus est, illicque in conducto suo, quod ei carceris fuerat loco, toto biennio permansit. Nec profecto parva hæc erat mansio, ut Hieronymus in epistola ad Philomenem loquitur, ad quam Judæorum

bis ex Actorum capite xv. superius a Cortesio relatis. Paulus autem quocumque iter faceret, Judæos primum instituebat, & inde se ad Ethnicos vertebat, *Act. cap. xiii.* Præterea nonne idem Paulus ad Hebræos epistolam dedit? Nonne ubi Romam venit, mox apud Hebræos sacras habere cœpit orationes? (*Actor. cap. xxviii. v. 23.*) Nonne demum a Pauli Evangelio Judæos non fuisse exclusos Dominus ipse ad Ananiam de Paulo loquens professus est illis verbis, *Actor. cap. ix. v. 15. Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, & regibus & filiis Israel?* Quare nonnulli opinantur laudato epistolæ ad Galatas capite secundo loqui Paulum de quadam ut ita dicam curæ & patrocinii divisione, quod scilicet constitutum fuerit, ut Petrus Judæos, Ethnicos vero

Paulus protegeret. D. vero Hieronymus in Commentar. „ Occulta, inquit, hinc oritur quaestio: quid igitur Petrus si invenisset ex gentibus, non adducebat ad fidem? Aut Paulus si ex circumcissione aliquos reperisset, non eos ad Christi Baptismum provocabat? Quæ ita solvetur, ut dicamus, „ principale singulis in Judæos & Gentes fuisse mandatum, „ ut qui defendebant legem, „ haberent quem sequerentur, „ qui legi gratiam præferabant, non deesset eis doctor, & prævius. In commune vero hoc habuisse propositi, ut Christo ex cunctis gentibus Ecclesiam congregarent. Legimus enim & a „ S. Petro Gentilem baptizatum fuisse Cornelium, & a „ Paulo in Synagoga Judæorum Christum sæpissime „ prædicatum.

„ rum turbæ quotidie confluebant. *Nam suscipie-*
 „ *bat omnes*, ut in Actis Lucas scribit, *qui ingre-*
 „ *diebantur ad eum, prædicans regnum Dei, & do-*
 „ *cens, quæ sunt de Domino Jesu Christo cum omni*
 „ *fiducia sine prohibitione*, allecans ad fidem Chri-
 „ sti, homines, ut verbis, ita & litteris. Multos
 „ enim eo concionante, non modo plebeos, sed
 „ & de Regia Neronis, Christi fidem suscepisse,
 „ ipsius epistolæ ostendunt. Ad Philippenses enim
 „ e conducto suo scriptitans; *Salutant vos* (inquit)
 „ *omnes sancti ac quidem maxime, & qui de Caesaris*
 „ *domo sunt*. Quin epistolas quoque aliquot in vin-
 „ culis dictaverat, pia admonitione & Christiana
 „ pietate plenas, ne Ecclesiæ Christi pulchre ab eo
 „ institutæ, ejus absentia in deterius laberentur.
 „ Nam quos viva voce convenire non poterat,
 „ scriptis tantisper admonebat, ne suæ professionis
 „ obliti, a Christo aliquando exciderent; præci-
 „ pue Galatis post Pseudoapostolos retro a Christi
 „ fide ac suis rudimentis abeuntibus, epistolam e
 „ Roma scribere non dubitavit; verbis etiam aspe-
 „ rioribus eos commonefaciens, ne vafritia & astu
 „ a Christo abduci sese paterentur: Deum obte-
 „ stans, quod quæcumque illis in mandatis dede-
 „ rat, ea non ab hominibus, neque per homines
 „ nactus unquam fuisset, sed sola benignitate Jesu
 „ Christi. Nimirum quibus tam firmiter credi
 „ oporteat, ut si Angelus quoque vel ipsemet, se-
 „ cundario ad eos aliquando venerit, ac diversum
 „ quiddam docere voluerit, profanum ac execra-
 „ bile id fieret, in qua epistola Petri aliquot locis
 „ meminit, cujus testimonium in hoc negotio, ut
 „ Galatis quod dixerat facilius persuaderet, mi-
 „ rum in modum illi fuerat necessarium. Non ta-
 „ men

„ men uspiam ejus mentionem facit, an Romæ
 „ ipsum tunc habuerit collegam, vel si eis quæ
 „ scripserat, & ille subscribere voluerit. Qui cer-
 „ te si tum Romæ fuisset, saltem ejus nomine eos
 „ salutasset, quo facilius tam eminentis Apostoli
 „ vocabulo permoti resipiscerent, & ab extranea
 „ doctrina segregati, ad mentem redirent quan-
 „ doque. At tamen nihil horum fecerat Apосто-
 „ lus, quod maximo est testimonio, neque ea tem-
 „ pestate Petrum Romæ fuisse, cum tamen viginti
 „ quinque anni, vel secundum quosdam viginti se-
 „ ptem a Christi passione aut ascensione præterie-
 „ rint; Caterum itaque in ea, quam ad Ephesios
 „ Romæ scripserat epistola, ullam ejus mentionem
 „ facit, cujus tamen hæc semper alias fuerat con-
 „ suetudo, ut Collegarum suorum nomine in Chri-
 „ stum credentes salutaret,,

DISSUASIO.

Q Uod quatuor deinceps capitibus persuadere
 nititur Persuasor, paucis omninoque iisdem
 verbis dissuaderi potest. Jam enim dedi-
 mus ab eo tempore, quo sub Claudio expulsi fue-
 re Judæi Romam Petrum non revertisse usque ad
 postrema Neronis tempora. Quare nec quando
 Paulus a Judæa deductus est, Romæ fuit. Accidit
 enim adventus Pauli per initia regni Neronis, siqui-
 dem Lucæ historiam usque ad quartum illius an-
 num pervenisse dicit Hieronymus. Nec tamen ita
 diu Romæ permansit, profectus ad Occidentis par-
 tes. Minime igitur mirum, si in epistolis, quas
 Romæ conscripsit nulla prorsus de Petro mentio
 habeatur. Atque hæc quidem responsio, tres
 etiam

etiam quæ proxime sequuntur persuasiones omnino tollit (37).

PERSUASIO IX.

Indicio sunt Petrum tempore Pauli Romæ non fuisse, & litteræ, quas per Epaphroditum ad Philippenfes dederat Apostolus, in quibus multorum eos admonet, & quæ erga illum tunc tem-

(37) Quamvis ex his, quæ superius dicta sunt manifeste pateat, neququam mirum videri debere, nullam in epistolis Pauli de Petro mentionem fieri; quoniam tamen Persuasor & qui eum sequuntur recentiores hæretici, ex hoc præcipue D. Pauli silentio de Petro, Apostolorum principem numquam Romæ fuisse se invicte demonstrasse gloriantur; operæ pretium me facturum arbitror, si etiam de tempore, quo unaquæque earundem epistolarum data sit, aliquid dicam. Ex quatuordecim igitur, quæ supersunt D. Pauli epistolis, prima scripta est ad Thessalonicenses, anno, ut videtur, æræ vulgaris L. exeunte, vel II. ineunte. Eam per Timotheum, Tichycum Diaconum, & Onesimum Acolytum, quum Athenis esset misit, quod ipse ejusdem epistolæ capite tertio indicat, & S. Lucas *Actor. cap. xvii.*

Secundam scripsit, posteriorem ad eosdem Thessalonicenses, Corinthi agens anno Christi LI. per Titum Diaconum, & Onesimum Acolytum supra laudatum, *Actor. cap. xviii.*

Tertiam ad Romanos, ex Cenchreis Corinthiorum portu per Phœben ministrum ejus Ecclesiæ anno Christi LII. ut diximus in Annalibus SS. Apostolorum Petri & Pauli, sive anno Christi LVIII. ut existimavit Baronius. Onuphrius tamen Panvinius clarissimus Augustiniana familiae Alumnus in libro de primatu Petri, pluribus rationum momentis probare contendit, eandem epistolam datam esse anno circiter Christi LXV. quemadmodum observavimus in subjecta ad eosdem Annales adnotatione, ad ipsum an. LII.

Quartam epistolam scripsit priorem ad Corinthios per Timotheum ex Epheso, anno Christi LIII. *Act. cap. xix.*

Quia-

temporis gerebantur, manifestat; maxime autem quantum illic in Evangelio profecerit, dicens, sua occasione Romæ Evangelium prædicari ab omnibus, eodem quidem impetu, quamvis diverso studio. Quidam enim vinculis & constantia ipsius animati, sincero affectu & vera Christiana intentione fidem Christi omni timore exuto, evulgabant: quidam vero sola cupiditate nocendi Paulo, ad Evangelizandum Christum

Quintam epistolam scripsit ad Galatas, Ephesi agens anno item salutis LIII. *Actor. ibid.*

Sextam epistolam scripsit priorem ad Timotheum de Laodicea, quum Epheso discessisset, antequam in Macedoniam traiceret, per Tichycum, anno Christi LIV. *Actor. cap. xx.*

Septimam scripsit, posteriorem ad Corinthios ex Troade post reditum ex Macedonia per Titum, anno æræ vulgaris LIV. *Act. cap. xx.* Has porro septem scripsit ante custodiam, in qua tum Hierosolymis, tum in Urbe per quadriennium detentus est.

Romæ vero ex carcere, primum scripsit octavam ad Ephesios per Tichycum Diaconum, Ephesum proficiscentem, anno Christi LVIII. quum biennio ante post Claudii mortem, & Neronis imperii initio, Petrus ad Urbem reversus, Romanam quam constituerat Ecclesiam,

Lino Episcopo a se ordinato commendasset, ac per Occidentem iter suum Evangelii propagandi ergo instituisset.

Nonam epistolam ex eadem custodia scripsit, posteriorem ad Timotheum Ephesi agentem, qua eum ad se evocat, eodem scilicet anno, quo superiorem ad Ephesios. Hanc porro epistolam hoc tempore scriptam fuisse, & non ut plerique existimant, paullo ante mortem, quia ipse dixisset *tempus suæ resolutionis instare*, (quemadmodum observavimus in *Annalibus SS. Apostolorum ad annum LXV.*) fusius infra probaturi sumus in notis ad Dissuasionem XIV. pag. 148. Quare nunc observasse sufficiat, Apostolum in hac altera ad Timotheum epistola, multarum rerum mentionem facere, quæ manifeste pertinent ad ea tempora, quibus ex Græcia navigans, Hierosolymis captus est, & Romam missus, quales sunt,

„ stum trahebantur . Putabant enim fore , quod
 „ Neronis tyrannis , cui nomen Christi fuerat pe-
 „ rosus provocata iracundia , Paulinæ gloriæ in
 „ Evangelio facefferet , ac tyrannus in eum , uti
 „ ejus professionis auctorem , gravius animadver-
 „ teret . Fit enim quæ maxime nobis nocitura sci-
 „ verint,

sunt : *Lucas est mecum solus , Tichycum misi Ephesum , quem certum est ex epistola ad Ephesios missum in Asiam in hac prima Pauli captivitate , & non ultima . Item saluta Priscam & Aquilam , qui tunc erant Ephesi : Erastus remansit Corinthi , Trophimum reliqui infirmum Ephesi &c. Quamquam ipse maximarum calamitatum pressura exterritus , ut Panvini verbis utamur , se brevi a Nerone damnatum iri & moriturum suspicaretur , quum dixit mortis sua tempus instare , & postea absolutus , liberque dimissus , septennio saltem supervixerit .*

Decimam porro epistolam ad Philippenses scripsit , cum Timotheo ad se , ex Epheso reverso , per Epaphroditum anno Christi LIX.

Undecimam ad Colossenses , paullo ante ejus liberationem cum Timotheo scripsit per Tichycum Diaconum ad se ex Epheso reversum .

Duodecimam ad Philemonem , per Onesimum Philemonis servum cum ea , quæ ad

Colossenses cum Timotheo scribit , eodem anno Domini LIX.

Quo anno liber factus , Hierosolymam rediturus , Timotheum ex Italia præmisit , & ei ad Hebræos tertiam decimam epistolam dedit .

Tandem decimam quartam ad Titum ex Nicopoli epistolam scripsit , quum ex Asia rediisset in Græciam , & Illyricum , anno circiter Christi LXII. Qua ratione fit , ut in nulla epistolarum , quas ex Urbe scripsit , Petri mentionem fecerit , qui tum Roma aberat , nec ad eam , quod sciamus , usque ad XII. Neronis annum , Christi LXV. rediit , quo una cum Beato Coapostolo suo Paulo occisus est . Quæ omnia & superius in his nostris ad Cortesium adnotationibus , & in editis ad calcem hujus voluminis Petri & Pauli Apostolorum Annalibus , ex Actis Apostolicis , ex iisdem Pauli epistolis , nec non ex antiquorum Patrum testimoniis abunde probavimus .

„ verint , sive hoc ad nostram perniciem inici pa-
 „ lam evulgant . Tum ait Paulus , sibi non esse
 „ curæ , dum quovis modo Evangelium annuntie-
 „ tur , & Christus Orbi innotescat , sive hoc ad
 „ vitam sive ad mortem illi sit cessurum . Maluit
 „ enim cum Evangelii lucro mori , quam ex pro-
 „ fectu vivere . Res profecto miraculo digna , si
 „ Petrus tunc Romæ fuerat ; quemadmodum mul-
 „ tis jam annis inibi agere debuerat , quomodo
 „ Christi nomen tam moleste a Paulo Roma audie-
 „ rit ; ut subornati in hoc etiam plerique omnes
 „ dolosi , sub Christi prædicationis obtentu , Pauli
 „ exitium quærerent . Num vero otiosus tot an-
 „ nis illic delituerat , & Christi occultaverat fidem
 „ Petrus , timens ne in eum sævisset tyrannus , ut-
 „ que facilius eorum insidias , qui adversabantur
 „ Christo , subterfugerit ? Nam si annuatim Evan-
 „ gelium Romæ prædicaverat , ea res non debuit
 „ esse Paulo timori , siquidem Roma tot jam annis
 „ antea Christum patientissime a Petro audierit .
 „ Imo quantumcumque tumultuante Roma , ty-
 „ rannus ad vindictam irritaretur , in Petrum pri-
 „ mitus resultasset hæc injuria , ut pote qui caput
 „ ejus negotii fuerit . Ecquid igitur formidarat
 „ Paulus ne faba hæc in suo , quod dicitur , cude-
 „ retur capite , non video . Ad hæc in fine ejus-
 „ dem epistolæ subdit : *Salutant vos omnes sancti ,*
 „ *maxime vero , qui de Cæsaris aula sunt ,* maxime
 „ prorsus dicere debuit , Petrus omnium nostrum
 „ veluti quidam antesignanus . En quam insegurum
 „ est dicere , etiam tunc temporis Petrum Romæ
 „ fuisse , dum Paulus captivus illuc teneretur , hac
 „ persuasione clarissimum est .

DISSUASIO.

Quam fallax sit argutia, quæ ex eo loco petitur, quod non Petri nomine Paulus eos, ad quos scripserat, salutarit, adeo dilucide, opinor, demonstratum est superius, ut supervacaneum omnino sit pro posteriori persuasionis parte quidquam amplius in medium afferre. Ad priorem tantum respondebimus, quæ profecto nihil habet momenti quo persuadere possit, Petrum non fuisse Romæ. Neque enim repugnat, ut antequam Paulus Romam advenisset, Petrus una cum aliis ad Christi fidem conversis illic Evangelium aliquandiu docuisset, quamquam brevi tempore in Urbe permanserit, & iidem tamen Christifideles præsentia Pauli magis magisque inflammati, vehementius ardentiusque id ipsum facerent, quod antea incœperant. Annon experimur quotidie ligna quæ paullo ante in fornace lentius arserunt, apposita aridiore materia validius accendi? neque jam excitatum ardorem, prioribus lignis imputari, sed huic potius, quod postremo fuit adjectum? ita quid prohibet, quomodo Christi prædicati jam recens exorta flamma Paulo magis adscriberetur, quam Petro, aliisque qui Paulum in hoc negotio præcesserunt? ut interim sileam, quantus ignis præ cæteris Christianæ fidei propagatoribus, in ipsius Pauli pectore flagrabat: ut nemini mirum esse debeat, si per accessum Pauli, Evangelii prædicatio magis ac magis incaluerit. Sed & Judæi majori odio Paulum, quam Petrum prosequerentur, præsertim quod pseudo-prophetis, atque evangelistis, qui ex Judæis conversi, circumcisionem & legem

una

una cum Evangelio servari volebant, acerrime Paulus restiterat, & contra eos ad Galatas, ad Hebræos, & ad Romanos scripserat. Postremo, quid prohibet ita verba Pauli interpretari, ut si quæ sibi persecutio excitabatur, communis erat cum Petro, sibi tantum id discriminis a pseudo-apostolis creari tamen scripserit, quo eorum cæcæ imprudentiam manifestiorem faceret, qui privato in eum odio, Evangelii prædicatione abutebantur? Nihil certe ob eam rem æquus iudex Petri dignitati ademptum existimare poterit, si suam causam agens Paulus, reticendum quod sibi commune erat cum Petro (ita fortasse re postulante & tempore) sapientissime & vidit & statuit (38).

I 3

PER-

(38) At urgent recentiores Veleno hæretici locum illum epistolæ ad Philippenses in superiore persuasionem laudatæ, capite iv. vers. 10. & 11. ubi quum sanctus Apostolus de iis, qui tunc Romæ erant scribat *Οἱ πάντες τὰ εὐαγγέλιον ζητοῦσιν: Omnes qua sua sunt, querunt, concludendum ex hisce verbis censent, aut Petrum Romæ non fuisse, aut maximam quidem Petro injuriam Paulum facere, quum eum numerat illos inter qui querunt qua sua sunt, seque in rebus arduis positum deseruerant. Verum enim vero ex eadem ad Philippenses epistola clarissime patet, verba illa: Omnes qua sua sunt, querunt, ita esse intelligenda, ut πάντες omnes ac-*

ciatur pro eo, quod græce dicitur *πολλοί*, latine autem *plerique*. Nam paullo ante Apostolus scripserat apud se fuisse Timotheum, qui certe ex illis existimari non debet quærentibus, quæ sua erant, nec multo post Epaphroditum valde commendat, ut sileam, quod cap. i. v. 15. & 17. jam dixerat: *Quidam propter bonam voluntatem Christum prædicant, quidam ex charitate.* Ecquis enim ponendos hos credit in eorum numero, qui sua quærent, non quæ Jesu Christi? Quare constat profecto vocem πάντες omnes ab Apostolo usurpari pro πολλοί plerique, eademque plane ratione, qua & apud S. Matthæum cap. iii. vers. 5. *πάντα ἡ Ἰουδαία*

na